

fatte sig, have hændt sig med Spørgsmaal til mig om, hvad det dog egentlig var, som jeg og Andre, der ere i samme Stilling som jeg, kunde sætte saa stor Pris paa i § 9 og de Bestemmelser i § 8, der slutte sig dertil, naar vi paa den anden Side dog urgere, at disse Paragrapher ikke ville faae nogen særdeles stor Betydning. Det forekommer mig at ligge klart og tydeligt for, at Godseierne kunne ikke, saalænge de ville være sig fornøstigt ad over for sig selv, gaae ind paa nogen Evangslov, hvorved der ikke aabnes dem en Mulighed for at bevare noget af det Gods, som de hidtil vare Eier af. Denne Mulighed er her i Lovforslaget tilstede, idet Godseierne kunne hyde med paa Auktionen, men det synes dog nærligt, at det ikke kan være nogen Eier behageligt, at Staten træder til og blander sig ind i hans private Forhold. Det er for, saavidt det staar til En, at Guldgaae at lade de Gaarde, som man af en eller anden speciel Grund formener, at man maa beholde, komme til offentlig Auktion og da nødes til selv at kjøbe dem, at man sætter Pris paa denne § 9. Naar det da er udtaalt, at § 9 vil bevirke, at Bøndernes Efterladte ville lade sig narre, seer jeg ikke, hvoreledes det kan godtgjøres, idet man dog maa gaae ud fra, at Bønderne naturliga ere myndige Mænd, der vide, hvad de gjøre. Det maa jo dog staa klart for enhver efter denne Lov Berettiget, hvad han kan antage, at den ham givne Berettigelse er værd. Det er en ligefrem Forriberettigelse, der foræres dem af Staten, den kan udnyttles i Penge, og Værdien vil ikke være svær at udfinde. Han staaer da med Alting i sin Haand til med fuld Bevidsthed at kunne afslutte en Contract med vedkommende Godseier. Det staaer fæst for ham at nægte at gaae ind paa nogen Overenskomst. Han kan, hvis han trøer at have større Fordeel af at lade Gaarden gaae til offentlig Auktion, gjøre det, og da, hvis han ikke selv kjøber den, faae en Ervedeel af Værdien udbetalt. Men det bør da ogsaa staae ham frit for naar han trøer, at det er ham og hans Samlette mere fordeeltigt, at komme overeens med Godseieren uden Auktion; denne Mulighed bevares vel ogsaa for ham, selv om man forkaster § 9, og Forslaget under

§ 50 ikke bliver vedtaget, men jeg vil dog tillade mig at gjøre Opmærksom paa, at jeg tvivler meget paa, at nogen Godseier vil, efterat denne Lov er udkommen, naar § 9 indstemmes, gaae ind paa at sætte; thi næste og dets Følger blive da for Fremtiden noget ganske Andet end hidtil. Naar nu et Fæste er løbet ud, søger man at komme overeens med vedkommende Fæstters Efterladte om et nyt Fæste, men denne Lov, som nu søges bragt frem, vil jo bevirke, at for hvert fremtidig Fæstetløb vil Løben komme imellem og sigel. Der skal afholdes Auktion. Paa saadanne Betingelser tvivler jeg virkelig paa, at Godseierne ville benytte Fæstetovgivningen. Jeg vil idetmindste betragte det som temmelig uforstandigt af dem, hvis de gjorde det. **M. Andersen:** Jeg synes, det klart fremgaaer af det ærede Medlems Ytringer, som sidst talte (Seventius), at det kun er for ganske enkelte Tilfælde Skuld, at han og flere med ham sætte Pris paa denne Paragraph, og jeg tvivler ikke om, at det ærede Medlem mener oprigtigt med, hvad han sagde, men naar først en Lov som denne er givet, saa raader ikke det ærede Medlem for, hvad Brug der vil blive gjort af den udenfor den Brug, som han selv vilde gjøre af den. Om det ærede Medlem og det ærede Medlem for Sorø Amts 4de Valgfreds (Gulstein) end ikke ville benytte denne Paragraph i stort Omfang, kunne de dog ikke indse, for hvad Andre ville gjøre; og derfor mener jeg, at det er forstigt fra vor Side, at vi slet ikke aabne en saadan Mulighed som denne. Jeg bad om Ordet, da det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgfreds (Frederiksen) talte. Det ærede Medlem mente, at, hvad jeg havde udtalt med Hensyn til, hvor gammel Fæstevangen er her i Landet, ikke var rigtigt. Jeg vil ikke sige, at jeg har absolut Ret; men jeg vil dog sige, at jeg har en Regjerings bestemte Udtalelser for min Anskuelse. Den første Bestemmelse med Lovkraft om Fæstevangen her i Landet udkom 1558, og der havde gjennem 3 Kongers Tid været arbejdet paa at sætte den igjennem. Nu er det ganske vist, at den ikke strax blev overholdt, og det er meget na-